

संजीव[®] REET संस्कृत (लेवल—1 व 2)

पुस्तक की विशेषताएँ : • 12 अप्रैल 2022 को जारी नवीनतम पाठ्यक्रम का पूर्ण समावेश • गत वर्षों के प्रश्न पत्र हल सहित • सभी Topics पर विस्तृत एवं सर्वश्रेष्ठ नोट्स • सभी Topics के महत्वपूर्ण वस्तुनिष्ठ प्रश्नों का संग्रह।

लेखक

डॉ. जितेन्द्र कुमार अग्रवाल
सहा. प्रोफेसर, संस्कृत शिक्षा विभाग,
राजस्थान

डॉ. रामप्रसाद जांगिड़
सहा. प्रोफेसर, संस्कृत शिक्षा विभाग,
राजस्थान

संजीव प्रकाशन, जयपुर

- **प्रकाशक :**
संजीव प्रकाशन
धामाणी मार्केट, चौड़ा रास्ता,
जयपुर-03
email : sanjeevprakashanjaipur@gmail.com
website : www.sanjivprakashan.com

- © सर्वाधिकार प्रकाशकाधीन

- **मूल्य : ₹ 320.00**

- **लेजर कम्पोजिंग :**
संजीव प्रकाशन (D.T.P. Department), जयपुर

- **मुद्रक :**
विकास बुक बाइण्डर, जयपुर

- इस पुस्तक में त्रुटियों को दूर करने के लिए हर संभव प्रयास किया गया है। किसी भी त्रुटि के पाये जाने पर अथवा किसी भी तरह के सुझाव के लिए आप हमें निम्न पते पर email या पत्र भेजकर सूचित कर सकते हैं—
email : sanjeevcompetition@gmail.com
पता : प्रकाशन विभाग, संजीव प्रकाशन
धामाणी मार्केट, चौड़ा रास्ता, जयपुर
आपके द्वारा भेजे गये सुझावों से अगला संस्करण और बेहतर हो सकेगा।
- इस पुस्तक के किसी भी अंश का पुनरुत्पादन या किसी प्रणाली के सहारे पुनर्प्राप्ति का प्रयास अथवा किसी भी तकनीक या तरीके—इलेक्ट्रॉनिक, मैकेनिकल, फोटोकॉपी, रिकॉर्डिंग या वेब माध्यम से प्रकाशक की अनुमति के बिना प्रकाशन या वितरण नहीं किया जा सकता है।
- हमने अपने प्रयास से इस पुस्तक के तथ्यों तथा विवरणों को उचित स्रोतों से प्राप्त किया है। इस पुस्तक में प्रकाशित किसी भी सूचना की सत्यता या त्रुटि के प्रति तथा इससे होने वाली किसी भी क्षति के लिए लेखक, प्रकाशक, संपादक तथा मुद्रक किसी भी रूप में जिम्मेदार नहीं हैं। ध्यान रखें कि आप उक्त शर्तें मानते हुए ही यह पुस्तक खरीद रहे हैं।
- सभी प्रकार के प्रतिवादों का न्यायिक क्षेत्र 'जयपुर' होगा।

(iii)

राजस्थान अध्यापक पात्रता परीक्षा (REET)-2022

माध्यमिक शिक्षा बोर्ड, राजस्थान, अजमेर

पाठ्यक्रम (Syllabus)

स्तर—प्रथम (Level-1)

(कक्षा 1 से 5 तक)

प्रश्न-पत्र 1, खण्ड-(II) खण्ड का शीर्षक— भाषा-प्रथमा (1) संस्कृतम्

प्रश्नाः - 30

प्रश्नांकाः - 30

- एकम् अपठितं गद्यांशम् आधारीकृत्य निम्नलिखित-व्याकरण-सम्बन्धितः प्रश्नाः—
शब्दरूप-धातुरूप-कारक-विभक्ति-उपसर्ग-प्रत्यय-सन्धि-समास-सर्वनाम-विशेषण-अव्ययेषु प्रश्नाः ।
- एकम् अपठितं गद्यांशम् राजस्थानस्य इतिहास-कला-संस्कृति आधारीकृत्य निम्नलिखित-बिन्दुसम्बन्धितः प्रश्नाः, रेखांकितपदेषु क्रियापद-चयन-वचन-लकार-लिंग-सन्धि-समास-विशेष्य-विशेषणज्ञान-विलोमशब्द-प्रश्नाः ।
- लकारपरिवर्तन-प्रश्नाः (लट्-लङ्-लृट्-विधिलिङ्लकारेषु)
- संख्याज्ञान-माहेश्वर-सूत्र-सम्बन्धितः प्रश्नाः—
- संस्कृतानुवादः, वाच्यपरिवर्तनम् (लट्-लकारस्य) वाक्येषु-प्रश्ननिर्माणम्, अशुद्धिसंशोधनम्, संस्कृतसूक्तयः ।
- (i) संस्कृतभाषा-शिक्षण-विधयः ।
(ii) संस्कृतभाषा-शिक्षण-सिद्धान्ताः ।
- संस्कृतभाषाकौशलस्य विकासः (श्रवणम्, सम्भाषणम्, पठनम्, लेखनम्) ।
- संस्कृताध्यापनस्य अधिगमसाधनानि, पाठ्यपुस्तकानि, संप्रेषणस्य साधनानि ।
- संस्कृतभाषा-शिक्षणस्य मूल्यांकन-सम्बन्धितः प्रश्नाः, मौखिक-लिखितप्रश्नानां प्रकार-सततमूल्यांकनम्, उपचारात्मकशिक्षणम् ।
- बहु विकल्प प्रश्नों का मापदण्ड कक्षा 1 से 5 तक के राज्य सरकार द्वारा निर्धारित पाठ्यक्रम सत्र 2021-22 पाठ्य पुस्तकों एवं पाठ्य वस्तु के आधार पर होगा, लेकिन कठिनाई का स्तर सैकण्डरी (कक्षा-10) तक की पाठ्य पुस्तकों का होगा ।

राजस्थान अध्यापक पात्रता परीक्षा (REET)-2022

माध्यमिक शिक्षा बोर्ड, राजस्थान, अजमेर

पाठ्यक्रम (Syllabus)

स्तर—प्रथम (Level-1)

(कक्षा 1 से 5 तक)

प्रश्न-पत्र 1, खण्ड-(III) खण्ड का शीर्षक— भाषा-द्वितीया (2) संस्कृतम्

प्रश्नाः - 30

प्रश्नांकाः - 30

- एकम् अपठितं गद्यांशम् आधारीकृत्य निम्नलिखित-व्याकरण सम्बन्धितः प्रश्नाः—
शब्दरूप-धातुरूप-कारक-विभक्ति-उपसर्ग-प्रत्यय-सन्धि-समास-लकार-सर्वनाम-विशेष्य-विशेषण-लिंग-अव्ययेषु प्रश्नाः ।
- एकम् अपठितं पद्यांशं वा श्लोकम् राजस्थानस्य इतिहास-कला-संस्कृति आधारीकृत्य निम्नलिखित-बिन्दुसम्बन्धितः व्याकरण प्रश्नाः—
सन्धि-समास-कारक-प्रत्यय-छन्द-अलंकार-विशेष्य-विशेषण-लिंगसम्बन्धितः प्रश्नाः ।
- संख्याज्ञान-समयज्ञान-माहेश्वरसूत्राणां सम्बन्धितः प्रश्नाः ।
- संस्कृतानुवादः, स्वर-व्यंजन-उच्चारणस्थानानि, वाच्यपरिवर्तनम् (लट्लकार), अशुद्धिसंशोधनम्, संस्कृत सूक्तयः ।
- (i) संस्कृतभाषा-शिक्षण-विधयः । (ii) संस्कृतभाषा-शिक्षण-सिद्धान्ताः । (iii) संस्कृतशिक्षणाभिरुचिप्रश्नाः ।
- संस्कृतभाषाकौशलस्य विकासः (श्रवणम्, सम्भाषणम्, पठनम्, लेखनम्)
संस्कृतशिक्षणे-अधिगमसाधनानि, संस्कृतशिक्षणे संप्रेषणस्य साधनानि, संस्कृतपाठ्यपुस्तकानि ।
- संस्कृतभाषाशिक्षणस्य मूल्यांकन-सम्बन्धितः प्रश्नाः ।
- मौखिक-लिखितप्रश्नानां प्रकाराः, सततमूल्यांकनम्, उपचारात्मक-शिक्षणम् ।
- बहु विकल्प प्रश्नों का मापदण्ड कक्षा 1 से 5 तक के राज्य सरकार द्वारा निर्धारित पाठ्यक्रम सत्र 2021-22 पाठ्य पुस्तकों एवं पाठ्य वस्तु के आधार पर होगा, लेकिन कठिनाई का स्तर सैकण्डरी (कक्षा-10) तक की पाठ्य पुस्तकों का होगा ।

(iv)

राजस्थान अध्यापक पात्रता परीक्षा (REET)-2022

माध्यमिक शिक्षा बोर्ड, राजस्थान, अजमेर

पाठ्यक्रम (Syllabus)

स्तर— 2 (Level-2)

(कक्षा 6 से 8 तक)

प्रश्न पत्र-II, खण्ड-2 खण्ड का शीर्षक— भाषा-प्रथमा—संस्कृतम्

प्रश्नाः - 30

प्रश्नांकाः - 30

- एकम् अपठितं गद्यांशम् आधारीकृत्य निम्नलिखित-व्याकरण-सम्बन्धिनः प्रश्नाः—
शब्दरूप-धातुरूप-कारक-विभक्ति-उपसर्ग-प्रत्यय-सन्धि-समास-सर्वनाम-विशेष्य-विशेषण-अव्ययेषु प्रश्नाः ।
- एकम् अपठितं गद्यांशम् राजस्थानस्य इतिहास-कलां-संस्कृति आधारीकृत्य निम्नलिखित-
बिन्दुसम्बन्धिनः व्याकरणप्रश्नाः, रेखांकितपदेषु क्रियापद-चयन-वचन-लकार-लिंग-सन्धि-समास-विशेष्य-विशेषण-विलोमशब्द प्रश्नाः ।
- लकारपरिवर्तन-प्रश्नाः । (लट्-लङ्-लृट्-लोट्-विधिलिङ्लकारेषु)
- संख्याज्ञान-उच्चारणस्थान-माहेश्वरसूत्र-सम्बन्धिनः प्रश्नाः ।
- संस्कृतानुवादः, वाच्यपरिवर्तनम् (लट्-लकारस्य) वाक्येषु—प्रश्ननिर्माणम्, अशुद्धिसंशोधनम्, संस्कृतसूक्तयः ।
- (i) संस्कृतभाषा-शिक्षण-विधयः । (ii) संस्कृतभाषा-शिक्षण-सिद्धान्ताः ।
- संस्कृतभाषाकौशलस्य विकासः (श्रवणम्, सम्भाषणम्, पठनम्, लेखनम्) ।
- संस्कृताध्यापनस्य अधिगमसाधनानि, पाठ्यपुस्तकानि, संप्रेषणस्य साधनानि ।
- संस्कृतभाषा-शिक्षणस्य मूल्यांकन-सम्बन्धिनः प्रश्नाः, मौखिक-लिखितप्रश्नानां प्रकार, सततमूल्यांकनम्, उपचारात्मकशिक्षणम् ।
- बहु विकल्प प्रश्नों का मापदण्ड कक्षा 6 से 8 तक के राज्य सरकार द्वारा निर्धारित पाठ्यक्रम सत्र 2021-22 पाठ्य पुस्तकों एवं पाठ्य वस्तु के आधार पर होगा, लेकिन कठिनाई का स्तर सीनियर सैकण्डरी (कक्षा-12) तक की पाठ्य पुस्तकों का होगा ।

राजस्थान अध्यापक पात्रता परीक्षा (REET)-2022

माध्यमिक शिक्षा बोर्ड, राजस्थान, अजमेर

पाठ्यक्रम (Syllabus)

स्तर— 2 (Level-2)

(कक्षा 6 से 8 तक)

प्रश्न पत्र-II, खण्ड-3 खण्ड का शीर्षक— भाषा-द्वितीया—संस्कृतम्

प्रश्नाः - 30

प्रश्नांकाः - 30

- एकम् अपठितं गद्यांशम् आधारीकृत्य निम्नलिखित-व्याकरण सम्बन्धिनः प्रश्नाः—
शब्दरूप-धातुरूप-कारक-विभक्ति-उपसर्ग-प्रत्यय-सन्धि-समास-लकार-सर्वनाम-विशेष्य-विशेषण-लिंग-अव्ययेषु प्रश्नाः ।
- एकम् अपठितं पद्यांशं वा श्लोकम् राजस्थानस्य इतिहास-कलां-संस्कृति आधारीकृत्य निम्नलिखित-बिन्दुसम्बन्धिनः व्याकरण प्रश्नाः—
सन्धि-समास-कारक-प्रत्यय-छन्द-अलंकार-विशेष्य-विशेषण-लिंगसम्बन्धिनः प्रश्नाः ।
- संख्याज्ञान-समयज्ञान-माहेश्वरसूत्राणां सम्बन्धिनः प्रश्नाः ।
- संस्कृतानुवादः, स्वर-व्यंजन-उच्चारणस्थानानि, वाच्यपरिवर्तनम् (लट्लकार), अशुद्धिसंशोधनम्, संस्कृतसूक्तयः ।
- (i) संस्कृतभाषा-शिक्षण-विधयः ।
(ii) संस्कृतभाषा-शिक्षण-सिद्धान्ताः ।
(iii) संस्कृतशिक्षणाभिरुचिप्रश्नाः ।
- संस्कृतभाषाकौशलस्य विकासः (श्रवणम्, सम्भाषणम्, पठनम्, लेखनम्)
संस्कृतशिक्षणे-अधिगमसाधनानि, संस्कृतशिक्षणे संप्रेषणस्यसाधनानि, संस्कृतपाठ्यपुस्तकानि ।
- संस्कृतभाषाशिक्षणस्य मूल्यांकन-सम्बन्धिनः प्रश्नाः ।
- मौखिक-लिखितप्रश्नानां प्रकाराः, सततमूल्यांकनम्, उपचारात्मक-शिक्षणम् ।
- बहु विकल्प प्रश्नों का मापदण्ड कक्षा 6 से 8 तक के राज्य सरकार द्वारा निर्धारित पाठ्यक्रम सत्र 2021-22 पाठ्य पुस्तकों एवं पाठ्य वस्तु के आधार पर होगा, लेकिन कठिनाई का स्तर सीनियर सैकण्डरी (कक्षा-12) तक की पाठ्य पुस्तकों का होगा ।

अनुक्रमणिका

REET हल प्रश्न-पत्र (2021, 2017, 2015, 2012, 2011) (लेवल 1 व 2)		7 - 31	
संस्कृतम भाषा (लेवल — 1) विषय-सूची			
भाषा—1	भाषा—2		
शब्द रूप	38-49	वर्ण विचार (स्वर-व्यंजन)	32-37
धातु रूप एवं लकार	50-74	शब्द रूप	38-49
कारक-विभक्ति	75-82	धातु रूप एवं लकार	50-74
उपसर्ग	83-86	कारक-विभक्ति	75-82
प्रत्यय	87-96	उपसर्ग	83-86
सन्धि	97-106	प्रत्यय	87-96
समास	107-113	सन्धि	97-106
सर्वनाम, विशेषण, विशेष्य अव्यय, क्रिया, वचन एवं लिंग	114-124	समास	107-113
संख्याज्ञान	127-131	सर्वनाम, विशेषण, विशेष्य, अव्यय, लिंग	114-124
माहेश्वर-सूत्राणि	135-136	संख्याज्ञान	127-131
विलोम शब्द	125-126	समय-ज्ञान	132-134
संस्कृतानुवाद	139-149	माहेश्वर-सूत्राणि	135-136
वाच्य-परिवर्तनम् (लट्लकारस्य)	150-155	छन्द एवं अलंकार	177-186
वाक्येषु-प्रश्ननिर्माणम्	156-161	संस्कृतानुवाद	139-149
अशुद्धिसंशोधनम्	162-171	उच्चारण स्थानानि	137-138
संस्कृतसूक्तयः	172-176	वाच्य-परिवर्तनम् (लट्लकार)	150-155
अपठित गद्यांश	187-207	अशुद्धिसंशोधनम्	162-171
संस्कृत शिक्षण		संस्कृतसूक्तयः	172-176
• संस्कृतभाषा-शिक्षण-विधयः	218-230	अपठित गद्यांश	187-207
• संस्कृतभाषा-शिक्षण-सिद्धान्ताः	230-234	अपठित पद्यांश	208-217
• संस्कृतभाषाकौशलस्य विकासः (श्रवणम्, सम्भाषणम्, पठनम्, लेखनम्)	234-243	संस्कृत शिक्षण	
• संस्कृताध्यापनस्य अधिगमसाधनानि, पाठ्यपुस्तकानि, सम्प्रेषणस्य साधनानि	243-250	• संस्कृतभाषा-शिक्षण-विधयः	218-230
• संस्कृतभाषा-शिक्षणस्य मूल्यांकन-सम्बन्धितः प्रश्नाः, मौखिक-लिखितप्रश्नानां प्रकार-सततमूल्यांकनम्	250-253	• संस्कृतभाषा-शिक्षण-सिद्धान्ताः	230-243
• उपचारात्मकशिक्षणम्	254-272	• संस्कृतशिक्षणाभिरुचिप्रश्नाः	233-234
		• संस्कृतभाषाकौशलस्य विकासः (श्रवणम्, सम्भाषणम्, पठनम्, लेखनम्)	234-243
		• संस्कृतशिक्षणे-अधिगमसाधनानि, संस्कृतशिक्षणे सम्प्रेषणस्य साधनानि, संस्कृतपाठ्यपुस्तकानि	243-250
		• संस्कृतभाषाशिक्षणस्य मूल्यांकन सम्बन्धितः प्रश्नाः, मौखिक-लिखितप्रश्नानां प्रकाराः, सततमूल्यांकनम्	250-253
		• उपचारात्मक शिक्षणम्	254-272

संस्कृतम भाषा (लेवल—2) विषय-सूची

भाषा—1	भाषा—2
शब्द रूप	वर्ण विचार (स्वर-व्यंजन)
धातु रूप एवं लकार	शब्द रूप
कारक-विभक्ति	धातु रूप एवं लकार
उपसर्ग	कारक-विभक्ति
प्रत्यय	उपसर्ग
सन्धि	प्रत्यय
समास	सन्धि
सर्वनाम, विशेषण, विशेष्य, अव्यय, क्रिया, वचन एवं लिंग	समास
विलोम शब्द	सर्वनाम, विशेषण, विशेष्य, अव्यय, लिंग
संख्याज्ञान	छन्द एवं अलंकार
उच्चारण-स्थानानि	संख्याज्ञान
माहेश्वर-सूत्राणि	समय-ज्ञान
संस्कृतानुवाद :	माहेश्वर-सूत्राणि
वाच्य-परिवर्तनम् (लट्-लकारस्य)	संस्कृतानुवाद
वाक्येषु-प्रश्ननिर्माणम्	उच्चारण स्थानानि
अशुद्धिसंशोधनम्	वाच्य-परिवर्तनम् (लट्लकार)
संस्कृतसूक्तयः	अशुद्धिसंशोधनम्
अपठित गद्यांश	संस्कृतसूक्तयः
	अपठित गद्यांश
	अपठित पद्यांश
संस्कृत शिक्षण	संस्कृत शिक्षण
• संस्कृतभाषा-शिक्षण-विधयः	• संस्कृतभाषा-शिक्षण-विधयः
• संस्कृतभाषा-शिक्षण-सिद्धान्ताः	• संस्कृतभाषा-शिक्षण-सिद्धान्ताः
• संस्कृतभाषाकौशलस्य विकासः (श्रवणम्, सम्भाषणम्, पठनम्, लेखनम्)	• संस्कृतशिक्षणाभिरुचिप्रश्नाः
• संस्कृताध्यापनस्य अधिगमसाधनानि, पाठ्यपुस्तकानि, सम्प्रेषणस्य साधनानि	• संस्कृतभाषाकौशलस्य विकासः (श्रवणम्, सम्भाषणम्, पठनम्, लेखनम्)
• संस्कृतभाषा-शिक्षणस्य मूल्यांकन-सम्बन्धितः प्रश्नाः, मौखिक-लिखितप्रश्नानां प्रकाराः, सततमूल्यांकनम्	• संस्कृतशिक्षणे-अधिगमसाधनानि, संस्कृतशिक्षणे सम्प्रेषणस्य साधनानि, संस्कृतपाठ्यपुस्तकानि
• उपचारात्मकशिक्षणम्	• संस्कृतभाषाशिक्षणस्य मूल्यांकन सम्बन्धितः प्रश्नाः, मौखिक-लिखितप्रश्नानां प्रकाराः, सततमूल्यांकनम्
	• उपचारात्मक शिक्षणम्

REET संस्कृत भाषा हल प्रश्न-पत्र

REET 2021 लेवल 1 परीक्षा संस्कृत : भाषा-I

1. 'विमुक्तः' इत्यस्य पदस्य विलोमपदमस्ति—
(A) युद्ध (B) उद्विग्नम्
(C) आबद्धः (D) पक्षतः (C)
2. "शिक्षिका बालिका को पुस्तक देती है" अस्य वाक्यस्य संस्कृतानुवादः भविष्यति—
(A) शिक्षिका बालिकायै पुस्तकं ददाति
(B) शिक्षिका बालिकाय पुस्तकं ददाति
(C) शिक्षिका बालिकां पुस्तकम् ददाति
(D) शिक्षिका बालिकया पुस्तकम् ददाति (A)
3. वाग्रूपं भावप्रकटनं केन कौशलेन सम्भवति?
(A) श्रवण कौशलेन (B) भाषण कौशलेन
(C) पठन कौशलेन (D) लेखन कौशलेन (B)
4. कस्यां पद्धत्यां अध्यापकः सर्वं वाचा वदति, छात्राः स्वबुद्ध्या झटिति विषयान् गृह्णन्ति?
(A) समाहार विधिः (B) आगमन-निगमन विधिः
(C) अन्वय-व्यतिरेक विधिः (D) वार्तालाप विधिः (D)
5. संस्कृतभाषाशिक्षणस्य स्वाभाविकः क्रमः अस्ति—
(A) श्रवणं, पठनं, लेखनं, भाषणं
(B) भाषणं, श्रवणं, पठनं, लेखनं
(C) श्रवणं, भाषणं, पठनं, लेखनं
(D) पठनं, श्रवणं, लेखनं, भाषणं (C)
6. सम्भाषणशिविराणाम् आयोजने संस्कृत भाषा-शिक्षणस्य कः सिद्धान्तं स्वीक्रियते?
(A) एकता-सहभागितायाः सिद्धान्तः
(B) भावनात्मक-अभिव्यक्तेः सिद्धान्तः
(C) स्वाभाविकतायाः सिद्धान्तः
(D) पठनाभ्यासस्य सिद्धान्तः (C)
निम्नलिखित अपठितं गद्यांशम् आधारीकृत्य प्रश्नाः (7-12)
समाधेयाः—
अपरस्मिन् दिवसे शिक्षकः रामानुजम् अतर्जयत्। तत्पश्चात् सः गणितविषयस्य कक्षां कदापि न त्यक्तवान् परीक्षापरिणामे च शतप्रतिशतम् अङ्कान् गणितविषये प्राप्तवान्। प्रार्थनासभायामपि शिक्षकः तद् वृत्तान्तं सर्वेभ्यः छात्रेभ्यः श्रावितवान्। पुनश्चोक्तवान्—
"एषः बालकः एतस्य विद्यालयस्य महान् विद्यार्थी भविष्यति।"
रामानुजोऽपि पूर्णसामर्थ्येन अध्ययने संलग्नोऽभूत्। कालान्तरे सः महान् गणितज्ञोऽभवत्।
7. 'रामानुजम्' इत्यत्र कः सन्धिः?
(A) यण् सन्धि (B) दीर्घ सन्धिः
(C) गुण सन्धिः (D) अयादि सन्धिः (B)

8. 'त्यक्तवान्' इत्यत्र प्रत्ययः अस्ति—
(A) वतुप् (B) मतुप्
(C) क्तवतु (D) शानच् (C)
9. 'परीक्षापरिणामे' इत्यत्र समासविग्रहः वर्तते—
(A) परीक्षया परिणामे (B) परीक्षायाः परिणामे
(C) परीक्षयाः परिणामे (D) परीक्षायां परिणामे (B)
10. 'शतप्रतिशतम् अङ्कान् गणितविषये प्राप्तवान्।' अस्मिन् वाक्ये बहुवचनान्तं पदं किम् अस्ति?
(A) शतप्रतिशतम् (B) अङ्कान्
(C) गणित विषये (D) प्राप्तवान् (B)
11. 'सभायाम्' इत्यत्र का विभक्तिः?
(A) द्वितीया (B) चतुर्थी
(C) षष्ठी (D) सप्तमी (D)
12. माहेश्वर सूत्रेषु यण् प्रत्याहारस्य उचितक्रमः अस्ति—
(A) य व र ल (B) य र ल व
(C) य ल र व (D) य ल व र (A)
13. निम्नलिखितेषु दृश्य-श्रव्य साधनमस्ति—
(A) पाठ्यपुस्तकम् (B) दूरदर्शनम्
(C) ग्रामोफोन (D) श्यामपट्टः (B)
14. निम्नलिखितेषु मौखिकपरीक्षा अस्ति—
(A) शलाकापरीक्षा (B) निबन्धरूपपरीक्षा
(C) कथालेखनपरीक्षा (D) श्लोकलेखनपरीक्षा (A)
15. निम्नलिखितेषु लिखितपरीक्षायाः प्रकारः वर्तते—
(A) साक्षात्कारः (B) अन्त्याक्षरी
(C) निबन्धरूपपरीक्षा (D) शलाकापरीक्षा (C)
16. अधोलिखितेषु वस्तुनिष्ठपरीक्षायाः प्रकारः नास्ति—
(A) बहुसमाधानप्रश्नाः (B) रिक्तस्थानपूरणम्
(C) सत्यासत्यनिर्णयः (D) लघुतरात्मकप्रश्नाः (D)
17. "शिक्षकः छात्रस्य न्यूनतां विज्ञाय तस्य परिमार्जनं करोति।" तदा शिक्षकः अत्र कस्य शिक्षणस्य प्रयोगं करोति?
(A) निदानात्मकशिक्षणस्य (B) उपचारात्मकशिक्षणस्य
(C) उभयोः (A) एवं (B) (D) सूक्ष्मशिक्षणस्य (C)
18. 'सर्वे अध्यापकाः छात्रस्य व्यवहारम् आचरणम् अध्ययनञ्च परीक्ष्य स्व स्वाभिमतम् अङ्कुरूपेण लिखन्ति। छात्रः सर्वदा अध्यापकस्य निरीक्षणे भवति।' अस्यां प्रक्रियायां छात्रस्य मूल्याङ्कनं भवति—
(A) सामयिकमूल्याङ्कनम् (B) वार्षिकमूल्याङ्कनम्
(C) सततमूल्याङ्कनम् (D) मौखिकमूल्याङ्कनम् (C)
निम्नलिखितम् अपठितं गद्यांशम् आधारीकृत्य अधोलिखिताः प्रश्नाः (19-24) समाधेयाः—
सूर्यनगरीरूपेण प्रसिद्धं जोधपुरनगरमपि ऐतिहासिकं महत्त्वं धारयति। मारवाडराज्यस्य राजधानीरूपेण प्रसिद्धेऽस्मिन् नगरे मेहरानगढदुर्गः, राजस्थानस्य ताजमहलरूपेण प्रसिद्धं जसवन्तधडा

नामकं स्थानं, कायलानाकासारः, मण्डोरोद्यानं च इत्यादीनि स्थलानि सन्ति। वीरशिरामणेः प्रतापस्य मातुलगृहं पालीनगरमेवास्ति। पालीजनपदे परशुराममहादेवस्य मन्दिरं, स्थापत्यदृष्ट्या विश्वप्रसिद्धं रणकपुरजैनमन्दिरम् अपि विद्यते।

19. "इत्यादीनि स्थलानि सन्ति"। रेखांकित क्रियापदं लङ्लकारे भवति— (A) आसीत् (B) आसन् (C) आसनम् (D) आस्ताम् (B)
20. "मन्दिरम्" इत्यत्र किं लिङ्गम्? (A) पुल्लिङ्गम् (B) स्त्रीलिङ्गम् (C) नपुंसकलिङ्गम् (D) सर्वलिङ्गम् (C)
21. "स्थापत्यदृष्ट्या विश्वप्रसिद्धं रणकपुरजैनमन्दिरं विद्यते"। अत्र रेखांकितपदे वचनम् अस्ति— (A) एकवचनम् (B) द्विवचनम् (C) बहुवचनम् (D) सर्ववचनम् (A)
22. 'अप्रसिद्धम्' इत्यस्य विलोमपदः अस्ति— (A) असिद्धम् (B) सुसिद्धम् (C) प्रसिद्धम् (D) प्रसिद्धम् (D)
23. 'रणकपुर जैनमन्दिरमपि विद्यते'। अत्र रेखाङ्किते पदे लकारः अस्ति— (A) लङ् लकारः (B) लट् लकारः (C) लृट् लकारः (D) लोट् लकारः (B)
24. ऐतिहासिकं महत्त्वं धारयति। अत्र रेखाङ्किते पदे धातुः अस्ति— (A) धृष् (B) धारि (C) धृ (D) धर (C)
25. 1000 इत्येषा संख्या अस्ति— (A) कोटिः (B) अर्बुदम् (C) खर्वम् (D) सहस्रम् (D)
26. शुद्धवाक्यम् अस्ति— (A) नदीभ्यो गंगा श्रेष्ठा (B) नदीषु गंगा श्रेष्ठा (C) नदीभ्यां गंगा श्रेष्ठा (D) नदीभिः गंगा श्रेष्ठा (B)
27. "एकः काकः महावृक्षे पत्न्या सह वसति।" अत्र रेखाङ्कितपदम् अधिकृत्य प्रश्नम् अस्ति— (A) महावृक्षे पत्न्या सह कः वसति? (B) काकः महावृक्षे कया सह वसति? (C) काकः पत्न्या सह कुत्र वसति? (D) काकः पत्न्या सह किं करोति? (C)
28. 'हितं च दुर्लभं वचः।' समुचित पदेन रिक्तस्थानं पूर्यत— (A) मनोहारि (B) मनोयुक्तम् (C) मनसहितम् (D) मनोहारी (A)
29. माहेश्वर सूत्राणि सन्ति— (A) पञ्चदश (B) चतुर्दश (C) सप्तदश (D) द्वादश (B)
30. अधोलिखितेषु एकवचनस्य रूपमस्ति— (A) मनांसि (B) मनसी (C) शस्त्राणि (D) शिरसि (D)

REET 2021 लेवल 1 परीक्षा

संस्कृत : भाषा-II

1. वर्णमालाविधिः, शब्दशिक्षणविधिः, वाक्यशिक्षणविधिः इति त्रयो विधयः सन्ति— (A) वाचन शिक्षणे (B) श्रवण शिक्षणे (C) चिन्तन शिक्षणे (D) स्मरणे (A)
 2. अधीतानां पाठानां स्मरणाय प्रबलं साधनं भवति— (A) श्यामपट्टः (B) पाठ्य पुस्तकम् (C) चित्राणि (D) संगणकयन्त्रम् (B)
 3. यत्र प्रश्नेषु द्वौ स्तम्भौ निर्मायते। एकस्मिन् स्तम्भे एकं तथ्यं भवति, द्वितीये चापरः। द्वयोः तथ्ययोः परस्परं सम्बन्धः भवति। अत्र प्रश्नस्य प्रकारः भवति— (A) एकान्तर विकल्पः (B) बहुविकल्पः (C) मेलनम् (D) रिक्तस्थानपूर्तिः (C)
 4. कस्यां परीक्षायां ग्रन्थस्य कामपि समस्यां प्रस्तुतीकृत्य तस्यां छात्राः तर्क-वितर्केण स्वविचारान् प्रकटयन्ति? (A) शास्त्रार्थ परीक्षा (B) साक्षात्कार परीक्षा (C) लिखित परीक्षा (D) निबन्धात्मक परीक्षा (A)
 5. प्राचीनविधिना शिक्षारम्भः कस्मात्परं भवति स्म? (A) कर्णवेधसंस्कारात् (B) समावर्तन संस्कारात् (C) विवाह संस्कारात् (D) उपनयनसंस्कारात् (D)
 6. निम्नलिखितसूक्तेः समुचितपदेन रिक्तस्थानं पूर्यत— "ज्ञानं भारः विना।" (A) धनं (B) क्रियां (C) दानं (D) विद्यां (B)
 7. अष्टाविंशतिः संख्या अस्ति— (A) 820 (B) 28 (C) 38 (D) 48 (B)
 8. "विद्यालये सुरक्षानियमान् पालयिष्यामः।" रेखाङ्किते पदे लकारः अस्ति— (A) लृट् लकारः (B) लट् लकारः (C) लङ् लकारः (D) लोट् लकारः (A)
 9. 'धनवान्' इत्यस्मिन् पदे प्रत्ययः अस्ति— (A) क्तवतु (B) वति (C) मतुप् (D) शानच् (C)
- अधोलिखितम् अपठितं पद्यांशं पठित्वा निम्नाङ्किताः प्रश्नाः (10-15) समाधेयाः—
गावः प्रसन्नाः मनुजाः प्रसन्नाः,
देवाः प्रसन्नाः व्रतदानयज्ञैः।
किं नाम तद्यन्न मरौ समृद्धं,
विद्यासमृद्धो भवता विधेयः॥
10. 'व्रतदानयज्ञैः' इत्यत्र कः समासः अस्ति? (A) बहुव्रीहिसमासः (B) द्वन्द्वसमासः (C) कर्मधारयसमासः (D) तत्पुरुषसमासः (B)
 11. 'तद्यन्न' इत्यत्र सन्धिः अस्ति— (A) अयादिसन्धिः (B) गुणसन्धिः